

ORGANIZACIJA I USPJEH MISIJSKOG RADA.

Već je Origines pisao: »Kršćani ulažu sve sile, da rašire vjeru po svem svijetu. Zato si uzimlju to neki za životni zadatak, da idu ne samo od grada do grada, nego i od mjesta do mjesta, od sela do sela, te tako predobiju za Gospodina uove vjernike« (Contra Celsum III, 9). Tako su misijonari »sicilijanska pčela« Pantanus, mučenik Papyrus, Justin, Tatian, i mnogi drugi (Cfr. Harnack, Mission u. Ausbreitung des Christentums in den ersten drei Jahrhunderten, 1, 295). U drugom vijeku s one strane Tigrisa šire kršćanstvo Pekhidha, Simson, Isak, Abraham, Noh, Abel i po svoj prilici Ebedhmesiha. Nije drukčije bilo ni po drugim krajevima. Crkva neprestano nastavlja djelo apostolâ. Gore vidjesmo, Crkva je sjajno izvela taj svoj zadatak, kroz svu prošlost. G. 1622. osnovana je t. zv. Congregatio de Propaganda. To je najviša središnja vlast za širenje sv. vjere. Nju je papa Grgur XV. podigao. On je 6. siječnja (na Bogojavljenje) 1622. usmeno ustanovio kongregaciju od 13 kardinala, 2 prelata i 1 tajnika i to pod naslovom »Sacra congregatio de Propaganda fide«. Prvi je predsjednik bio kardinal Antun Marija Sauli, a malo zatim kard. Ljudevit Ludovisi. Tajnik je bio Franjo Ingoli, vrlo okretan i radišan, pa je novoj ustanovi utisnuo svoj pečat. Nova je kongregacija mogla da odluči u svim pitanjima, koja se odnose na širenje vjere: odrediti propovjednike, mijenjati upravu u novim krajevima između katolika. Dugo je prošlo, dok je napokon ova kongregacija istisnula stari način rada i tako zavladała jedinstvena uprava u misijskom radu. Ona je već u svojoj trećoj sjednici (8. 3. 1622) podijelila pokrajine svega svijeta, te je podvrgla: španjolskom nunciju sve španjolske zemlje sa španj. kolonijama i zap. Indijom, kolektoru Portugalske portugalske kolonije i ist. Indiju, francuskom nunciju Francusku, nunciju u Brüsselu Holandiju, Englesku, Dansku, Norvešku, nunciju u Kölnu sjev. zap. Njemačku, bečkom nunciju južnu Njemačku i Austriju, Moldavsku i Vlašku, švicarskom nunciju Švicarsku i dio j. Njemačke, poljačkom nunciju Poljsku, Rusiju, Švedsku, Pomeraniju i Prusku, napokon mletačkom nunciju krajeve južnih Slavena. Za Balkan, sjev. Afriku i Malu Asiju imenovani su patrijarški vikari u Carigradu, Aleksandriji i Jerusalemu.

Pijo X. proizveo je neke promjene na Propagandi 29. 6. 1908. pismom »Sapienter consilio«. On je time oduzeo od njezine jurisdikcije krajeve, u kojima postoji već redovita crkvena vlast: Luxenburg, Holandiju, Englesku, Škotsku, Irsku, Ujedi. države sjev. Amerike, Kanadu, Novu Fundlandiju.

Papa Benedikt XV. 1. 5. 1917. ocijepio je od Propagande odio za istočne obrede i stvorio posebnu kongregaciju »Sacra congregatio pro Ecclesia Orientali«.

Usljed ovih dviju amputacija sada spada pod Propagandu:

1. Sva Asija osim patrijaršije, nadb. i biskupija istočnog obreda, misija kaldejskog obreda, rimskog obreda u Siriji i Ciliciji, vikarijata rimsko-malabarskog obreda, biskupije portugalskog patronata.
2. Sva Afrika osim aleksandrijske patrijaršije, biskupije u Hermopolisu i Tebama, vikarijata u Abesiniji i Eritreji, prelature u Mozambique, francuskih biskupija u Alžiru, Konstantini, Oranu i Kartagi, španjolskih i portugalskih biskupija u Cadizu, Ceuti, Angoli, Kongu, Angri, Funchalu, Sv. Jakovu na Kap-Verde otocima, St. Thomé, Sv. Kristof od Lagone.
3. Sva Australija i sva Oceanija osim dijela Filipinâ.
4. Do 48 okružja u sjev., sred. i južnoj Americi.
5. Do 32 crkvena okružja u Evropi (*Missiones catholicae cura S. Congregationis de Propaganda fide a 1922.*). Prema kan. 252. kanoničkog prava Propaganda je za navedene misijske zemlje ono, što je drugim crkvenim krajevima redovita crkvena vlast. Tako ima Propaganda sada pod vlašću: u Asiji 1 patrijaršiju, 12 nadbiskupija, 25 biskupija 81 vikarijat, 10 prefektura, 2 misije; u Africi 3 biskupije, 56 vikarijata, 4 misije; u Australiji i Oceaniji 1 misiju i 1 opatiju; u Americi 1 nadbiskupiju, 3 biskupije, 31 vikarijat, 13 prefektura; u Evropi 1 patrijaršiju, 9 nadbiskupija, 12 biskupija, 6 vikarijata, 2 prefektura i 2 opatije.

Propaganda ide redovito za tim, da dobije u svakom kraju svećenikâ urođenikâ i da oni preuzmu redovitu crkvenu upravu, kad porastu brojem. Ovo je ona istakla u svojim odlukama već g. 1626, 1630, 1845, 1869, 1877, 1893. Ona vazda ide za tim idealom (Cfr. Dr. K. Pieper, *Die Propaganda. Ihre Entstehung u. religiöse Bedeutung* 27). Rat je pokazao, da je to vrlo opravdan ideal.

Osim Propagande postoje i druge organizacije, koje pomažu, da se raširi Crkva Kristova. To su: papinsko djelo za širenje vjere, djelo sv. djetinjstva, djelo sv. Petra apostola, kolekta za sv. zemlju, kolekta za proturopstvo, djelo za škole na istoku, apostolsko djelo, društvo sv. Petra Klavera itd. Da vidimo nešto potanje o svakoj ovoj organizaciji.

a). **Djelo za širenje vjere** osnovala je Paulina Jericot u Lyonu g. 1822. Ova je ustanova divno porasla, pa ju je i papa Grgur XVI. blagoslovio i preporučio. U to se društvo može upisati svatko, ko je navršio 12 godinu. Članovi mole dnevno 1 Zdravo Mariju i »Sveti Franjo Ksaverski, moli za nas i nevoljne pogane« i plaća se sedmično 5 centima. Doprinosi su dosegli g. 1914-15. preko 5 milijuna i pò, 1915-16. preko 6 milijuna, tako i slijedeće dvije godine, 1918-19. preko 8 milijuna, 1919-1920. preko 15 milijuna, 1920-21. preko 19 milijuna, g. 1921-22. preko 130 milijuna franaka. Papa je ovo Djelo 3. 5. 1922. prenio u Rim i tako mu podao veću važnost, pa je bilo prihoda preko 31 hiljadu i pò tal. lira u g. 1922-23. Vas ovaj prihod ide u korist kat. misija.

b). **Djelo sv. Djetinjstva** okuplja zapuštenu djecu i odgaja je u sirotištima, osobito među poganima. Članovi su djeca ispod 12 godine, a mole dnevno Zdravo Mariju i »Blažena Djevice Marijo, moli za nas i nevoljne pogane«, te plaća 5 centima sedmično. Djelo je osnovao Mgr Karlo A. de Forbin Janson g. 1842. u Parizu. Ova je ustanova uzdržavala g. 1914. o svom strošku među poganima 1273 sirotišta, 4550 radiona i 12.645 škola. Iste se godine pobrignula da je primilo sv. krst do 459.603 djece i odgajalo se u njezinim zavodima 512.831 djece. Po zadnjoj statistici (svibanj — lipanj 1924) Djelo je imalo 11,679.953 franaka prihoda ili darova. Uprava je u Parizu.

c). **Djelo sv. Petra apostola** hoće da stvori urođenički kler. Ovo je snovala gospođa Bigard s Mgr Le Roy g. 1888. u Parizu. Propaganda je 26. 4. 1920 službeno priznala ovo Djelo, te je danas ovisno o Propagandi.

č). **Misijsko ujedinjenje klera (Unio cleri)**. Pravila je ovog društva odobrio kardinal Van Rossum, prefekt Propagande, 11. XI. 1921. Ono ide za tim, da učlani sve članove klera i tako u njima uzbudi duh misijonski, a onda pod vodstvom svog ordinarijata pomažu svako misijsko djelo, osobito gore navedene tri ustanove. Redoviti članovi plaćaju 5 franaka godišnje.

č). **Apostolsko djelo** je osnovano u Francuskoj g. 1838. i bitno je namijenjeno ženskom svijetu. I tu članice imaju stalne molitve, te uplaćuju 2 franka godišnje. Razna su nacionalna središta u odnošaju s Propagandom u Rimu.

d). **Društvo sv. Petra Klavera**. Osnovala ga je g. 1894. u Rimu Marija Teresija Ledochowska. To je ženski institut, a pomažu ga vanjski članovi kao revnitelji ili pridruženi članovi ili članice. Uplaćuju 20 fr. godišnje. Društvo se brine za materijalna sredstva u misijama afričkim.

e). **Kolekta za sv. zemlju**. Leon je XIII. u enciklici »Salvatoris« g. 1887. predočio, svemu svijetu, kako je žalosno stanje u sv. Zemlji. Otada se po svim crkvama skuplja na veliki petak za Palestinu.

f). **Kolekta za proturopstvo**. I danas postoji trgovina s robovima. Leon XIII. g. 1890. pozvao je sve biskupe i vjernike na borbu protiv tog zločina. Otada se skuplja po crkvama novac u tu svrhu. Redovito se sakupi preko 2 milijuna fr.

g). **Djelo za škole na istoku**. Baron Cauchy i O. Gagarin Dr.

I. pokrenuše križarsku vojnu u korist unije istočne crkve s katoličkom. Oni s o. Ravniganom osnovaše u početku na Sorbonni u Parizu jednu istočnu školu. I to djelo naiđe na odobrenje kako Crkve tako i vjernikâ, pa sada ono uzdržaje više škola na istoku za urođenički kler. Leon XIII. u enciklici »Sancta civitas Dei« g. 1880. preporučio je ovo Djelo kao pomoćno sredstvo nisijansko. I Pijo XI. 13. 5. 1923. upozorio je vjernike na to djelo.

Sve ove ustanove divno pomažu misijsku akciju moralno i materijalno, pobuđuju među katolicima smisao za misije i bude vjersko oduševljenje.

U novije je doba pokrenuta misao, da se organizuje liječnička akcija u korist katoličkih misija. U protestanskim je misijama bilo zaposleno g. 1908. do 433 američanska, 425 engleska, 18 njemačkih, 4 švedska, 3 norveška, 3 danska, 5 nizozemskih, 3 francuska liječnika, ukupno dakle 894. G. 1914. bilo je zaposleno 1100 anglosaskih medicinera, od toga trećina liječnika. Tada su imali 550 bolnica i 1000 poliklinika, u kojim je bilo preko 4 i pô milijuna bolesnika. Protestant Dr. Mirbt priznaje, da katolička Crkva nadvisuje taj protestanski rad. Ta 18.000 katol. misijskih redovnica uspješno radi njeđujući bolesnike (Mission u. Kolonialpolitik in den deutschen Schutzgebieten, 1910). Na Isusovačkoj univerzi u Beirutu (Sirija) postoji od g. 1883. medicinski fakultet, koji je podao mnogo vrsnih liječnika po Siriji i Egiptu. Dr. Marg. Lamont bila je kao liječnica u službi protestanskih misija, a sada kao obraćenica mnogo agitira po Engleskoj, da osnuje udruženje katoličkih liječnica za vanjske misije (Cfr. Inter-University-Magazin VIII, 1920). I u Njemačkoj napređuje slična ideja. Na kat. sstanku u Würzburgu g. 1920. bilo je govora o tome, pa je g. 1921. osnovano u Aachenu udruženje, koje će se brinuti da oživi ovaj nacrt. (Cfr. Dr. C. Becker, Aertzliche Fürsorge in Missionsländern, 46). Tako sada postoji i radi »Kat. misijski institut« u Würzburgu. I drugdje se stvar miče, posebno u Austriji. Liječnici ili liječnice djeluju u misijama kao neovisne osobe; nekoje i nekoji polažu zavjet, da će jednu ili više godina djelovati u misijama po katoličkim bolnicama. Samo se kaže da su od velike koristi misijama i apotekari ili apotekarice; tako i zubari ili specijaliste.

2. Uspjeh katoličkih misija.

Prof. Dr. Č. Marjanović piše u »Klerikalizam i škola« (str. 43): »Ako rad Rimske Crkve usporedimo sa radom i uspjehom pravoslavne i protestanske crkve, uopšte nalazimo da ih Rimska Crkva pretiče. Pravoslavna crkva nalazi se u ovom trenutku u stadijumu odmora, ona ne samo nije organizovala misije za podizanje i čuvanje religioznosti na strani, nego ni u svojoj zemlji. U Rusiji zbog toga ona se nalazi u reformaciji. Protestanska crkva uzeta kao Lute-

ranstvo ili Metodizam neosporno da je agilna. I tu upravljaju jaki umovi, koji su obično posvršavali sve poslove kod kuće i organizuju misije u inostranstvu. Te se misije takmiče sa misijama katoličkim i hvale se, da ih kvalitativno pobeđuju uvek, ali kvantitativno ne baš svagda, jer katolici uvek raspolazu jačim sredstvima. Ali i pored svega toga, istinu reći, nijedna konfesija nije dosada bila u stanju da bar približno dostigne da radi onoliko koliko Rimaska Crkva«. Tako pravoslavni Srbin. I ovo nijesu laskave riječi One odgovaraju istini.

Što je uradila Rusija za misije? Ona se brinula za Ruse u inozemstvu (Kineska, Argentina) i ondje podigla ruske misijske stacije, koje su se kasnije bavile i obraćenjem inovjeraca. Nadalje ruska crkva nastavila je svoj rad u onim krajevima, koji su nekoć pripadali ruskom carstvu (Alaska) ili je uopće raširila svoje djelovanje (sjev. Amerika); napokon se dala na propagandu iz političkih razloga, kao u Abesiniji, Persiji i Palestini, Koreji i Japanu. To su povodi ruskim misijama ova dva zadnja vijeka. Tu nema govora o universalnosti misijskog rada. K tome je kat. Crkva poslala u misije na tisuće svećenika i braće, a Rusija? Ona je imala prije rata 45.000 svećenika, 15.000 đakona i 15.000 redovnika. I od sveg tog silnog broja jedva je poslala u misije kojih 100 osoba. (Dr. K. Lübeck, Die russischen Missionen 62).

Što rade protestanti? G. 1910. je bio protestanski svjetski misijski kongres u Edinburgu. Tu se udružiše njihove crkve, koje su inače između sebe imale malo dodira. Pred očima im je onda lebdila prevlast protestantizma u svijetu, pa uskliknuše: »Sad je došao čas, kada valja poganstvo privesti u protestantizam!« Na čelo se tog pokreta stavio Amerikanac John Mott, koga nazvaše Napoleonom svjetskih misija. Protestanti su g. 1909. sabrali za svoje misije 103 milijuna maraka, 5 godina kasnije 165 milijuna. A sada? Protestanski je savez u Americi napravio plan, po kome su g. 1920. u samoj Americi sakupili oko milijarde i pō maraka. To su silne svote, kojima raspolaze protestantizam. U misijama je broj protestanskih radnika blizu jednak katoličkim. I ako protestanti raspolazu silnim novcem, ipak daleko zaostaju kvalitativnim radom, jer je katolički svećenik bez obitelji, pa je pošao u misije, da se sasma žrtvuje iz čistog idealizma i ljubavi k Bogu i neumrlim dušama. Nijedan novac ne može da nadoknadi oduševljenje i sveti zanos u misijskom radu kao zvanju.

Ovdje ne treba da se osvrnemo na rad malih nacionalnih kršćanskih rastavljenih crkvi, jer ili ne postoji ili je vrlo sitan i redovito iz političkih motiva.

A. Alfirević. D. I.

